

Nieuwsbrief WBG Waalwijk e.o.

Dertiende jaargang, nummer 4 2022

Weidevogelbeschermingsgroep Waalwijk
werkzaam in de gemeenten Waalwijk en Heusden
onder begeleiding van het Brabants Landschap

Coördinatoren: Harry Keijzer
tel. 06-14577845
hgkeijzer@gmail.com

Henk Bergmans
tel. 0416-338856
h.th.bergmans@home.nl

9 juli 2022

Het veldwerk voor het weidevogelseizoen 2022 is klaar.

Gelukkig hebben we dit jaar weer kunnen werken zonder beperkingen door het coronavirus. Vele jaren deden we ons werk met zeven afzonderlijke werkgroepjes verspreid over ons totale gebied. Doordat enkele zoekgebieden door verschillende oorzaken weinig of geen resultaat meer opleverden, hebben we de zoekgebieden en -groepen in de afgelopen jaren aangepast. Dit jaar hebben we met 29 personen, verdeeld over 5 loopgroepen, geopereerd bij 25 agrarische bedrijven. Alle vijf genoemde groepen hebben bijgedragen aan het seizoenresultaat 2022. Net als in de afgelopen paar jaren is het resultaat helaas weer beduidend minder, dat wil zeggen wat het aantal legsels betreft. De verliezen door werkzaamheden waren bovendien aan de hoge kant, maar die door predatie en verlating van nesten weer wat lager.

Met de eerste 3 nieuwsbrieven hebben we jullie op de hoogte gehouden van de ervaringen en resultaten van de afzonderlijke groepen en die van onze totale groep. We doen dat ook weer met deze vierde en laatste brief van dit seizoen, waarbij we ons vooral richten op het eindresultaat.

Zoals uit de 'Boerenlandvogelmonitor' blijkt, hebben inmiddels alle groepen hun laatste legselresultaten op de site ingevoerd. Ook dit jaar heeft Antoon Muskens, als coördinerend gegevensverwerker, regelmatig de ingevoerde gegevens nagelopen en heeft hij, waar nodig, de afzonderlijke groepen geholpen of bijgestuurd en in overleg correcties aangebracht. Inmiddels heeft hij ook de eindcontrole uitgevoerd. Met deze nieuwsbrief liggen de resultaten van onze groep ook al bij het Brabants Landschap, die ze op haar beurt weer kan gebruiken voor het provinciaal jaarverslag 2022.

De laatste tijd hebben we enkele fikse regenbuien gehad, waar ongetwijfeld onze boeren heel blij mee waren, na de lange droogte daar aan voorafgaand. Voor onze weidevogels kwam het water helaas te laat. Voor hen was 't het vierde droge jaar op rij, die al in het vroege voorjaar inzette. Hierdoor is het voor de weidevogels in ons gebied, en hoogst waarschijnlijk in veel gebieden, een slecht jaar geworden. Er zal veel ten gunste van de weidevogels moeten veranderen, willen we de schade van de afgelopen jaren weer inhalen.

Onze agrariërs hadden over het algemeen weinig te klagen over het weer omdat de regen voor hen op meestal gunstige momenten viel.

Kieviten geboren tussen de maïs

Wacht even, ik kom ook nog!

Foto's Hennie van Dongen

Na jarenlang meer dan tweehonderd nesten te hebben gevonden, zaten we daar twee jaar geleden, met 195 stuks, net onder. Die dalende lijn heeft zich vorig jaar doorgezet, waarbij we bleven steken op 149 legsels. Dit jaar moesten we genoeg nemen met slechts 95 legsels. Dit is de laagste score sinds we in 2002 met ons beschermingswerk begonnen. In dat jaar vonden we 134 nesten. De groep van Ad Hooijmaijers (Waalwijk West) scoorde er dit jaar 54, de andere groepen samen 41. Verder in deze nieuwsbrief komen we op de aantallen en ook op de aspecten verlies- en uitkomstpercentage terug.

We kunnen ook dit jaar over het algemeen terugzien op een goede samenwerking met onze agrariërs. Ook dit jaar werd er weer één contract afgesloten in het kader van de regeling 'Maatregelen voor de kievit op bouwland' en wel weer door Ad Hooijmaijers met boer Spierings.

Eén groep had er moeite mee dat een agrariër, in tegenstelling met wat ze van hem gewend waren, bewerkingen ging uitvoeren zonder te waarschuwen en zonder pogingen te doen om nesten te sparen. Dat leverde een pittig verlies op.

De stikstofproblemen waar onze boeren mee te kampen hebben heeft ook zijn weerslag op ons werk, getuige het volgende bericht van Harry Keijzer:

Onlangs werden ik gebeld door één van onze boeren, waar we al lang en heel goed mee samenwerken. Hij vertelde dat hij die samenwerking met onmiddellijke ingang verbrak. Aanleiding was een bericht/interview waarin 'Vogelbescherming Nederland' de boeren de schuld van de stikstofcrisis en de slechte weidevogelstand gegeven zou hebben. Ik heb die uitzending niet gehoord of gezien, maar het was aanleiding voor deze boer om erg boos te worden. Hij heeft 'Vogelbescherming Nederland' gebeld en zijn verhaal daar gedaan, waarbij ze naar zijn zeggen tot twee keer toe het gesprek afbraken. Ik heb geprobeerd hem duidelijk te maken dat wij 'Vogelbescherming Nederland' niet zijn en ook niet achter zo'n handelswijze staan, maar dat maakte geen indruk: "één pot nat!". "Alleen als ze hun woorden terugnemen en excuses maken kunnen we verder". Ik heb dit voorval ook doorgegeven aan onze coördinator soortenbescherming van het Brabants Landschap en inmiddels een poging ondernomen om deze agrariër op andere gedachten te brengen, maar helaas nog zonder resultaat.

Jong en oud, verzamelen

Foto Gerard van Mierlo

Lopende het seizoen hebben we enkele keren berichten ontvangen over in het veld gesignaleerde pullen/jonge vogels, maar helaas ook over dode pullen ten gevolge van droogte en voedselgebrek.

Hierna gaan we nader in op de resultaten van onze vijf afzonderlijke groepen en het totaalresultaat. Waar getallen tussen haakjes () geplaatst zijn, betreft het de gegevens van vorig jaar.

Resultaten

Groep 1 o.l.v. Antoon Muskens

In de Buitenpolder van Baardwijk vond deze groep in totaal 10 (20) nesten. Net als vorig jaar weer een halvering. We merkten het in eerdere nieuwsbrieven al meer malen op, de resultaatverwachtingen voor het gebied van deze groep nemen door de steeds verder oprukkende industrie helaas jaarlijks af, dit ondanks de forse inspanningen van de groep om dit te voorkomen.

Antoon en zijn mensen vonden 5 legsels van de kievit, 1 van de kleine plevier, 1 van een knobbelswaan en 3 van een meerkoet. Er gingen 2 kievitslegsels verloren door werkzaamheden. De andere 3 kievitsnesten, die van de kleine plevier en de knobbelswaan zijn uit. Van de meerkoeten zijn 2 broedsels uitgekomen en is er 1 door verlating verloren gegaan. Het uitkomstpercentage is 70. Lopende het seizoen werden naast genoemde akker- en weidevogels enkel wat ganzen, meeuwen en kraaien gespot. Dus ook in dat opzicht een magere oogst.

Controle laatste nesten door Arnoud (l) en Ad

Foto Gerard van Mierlo

Groep 2 o.l.v. Ad Hooijmaijers

Deze groep is op 29 juni voor het laatst het veld in geweest om nog wat nesten te controleren. Ze zagen toen een paar grote groepen kieviten die al aan het samenscholen waren (zie pag. 3). De mais stond al zo hoog, dat het een moeilijke zoektocht was, maar het eindbeeld is nu toch helder. Op het werkterrein van deze groep, aan de westkant van Waalwijk, werden totaal 54 (75) legsels gevonden. Was er vorig jaar een terugval in het aantal legsels van 18%, nu is dat ten opzichte van vorig jaar 28%. De groep vond 13 nesten meer dan onze andere groepen samen. Er werden 53 nesten van de kievit gevonden en 1 van de scholekster. Van deze legsels kwamen er 28 van de kievit en dat van de scholekster uit, totaal 54%. De overige 25 nesten gingen verloren, 4 door predatie, 1 door verlating en maar liefst 20 door werkzaamheden. Vooral dit laatste cijfer deed pijn. Achteraf bleek dat de oorzaak lag in het feit dat de groep niet op de hoogte was (gebracht) van de overdracht van een kievitrijke akker naar een nieuwe gebruiker. De groep deed best veel waarnemingen in haar gebied. Naast reeën en hazen werden onder meer de volgende vogels gespot: slechtvalk, wulp (met jongen), veldleeuwerik, gele kwikstaart, kneu, ooievaar, graspieper, tapuit en kleine plevier. Zoals bekend zijn in deze groep dit voorjaar de meeste leden van de opgeheven groep 3 opgenomen. Gerard van Mierlo meldt dat de samensmelting van de twee groepen overigens uitstekend is verlopen. Ter afsluiting van het seizoen heeft de groep binnenkort nog een uitstapje.

Groep 5 o.l.v. Harry Keijzer

Op percelen langs de Overstortweg, vlak bij 'de appelboer', en op het Herptsche Veld werden totaal 23 (30) nesten gevonden. Dus hier ook minder legsels ten opzichte van vorig jaar. Het ging enkel om kievitslegsels. Hiervan zijn er 19 uitgebroed (uitkomst 83%). De andere legsels zijn verloren gegaan, 2 door predatie en 2 door verlating.

Deze groep zag lopende het seizoen in haar gebied enkele gele en witte kwikstaarten, knobbelzwanen, een zwarte zwaan, een groep wulpen en veel hazen.

Op 10 juni heeft de groep met een hapje en een drankje afscheid genomen van het weidevogelseizoen 2022 en voorlopig van elkaar.

Groep 6 o.l.v. Henk Bergmans

Op de Gorseweide, zowel op het noordelijke als het zuidelijke deel, worden dit jaar weer veel hectares aardappelen geteeld. Voor de akker- en weidevogels niet ideaal. Op het noordelijke deel van de Gorseweide werden 3 (8) nesten gevonden, te weten: 2 van de kievit en 1 van een roodborsttapuit. Helaas weer flink minder nesten dan vorig jaar. Genoemde broedsels zijn alle 3 uitgekomen. Eén en ander levert een uitkomst op van 100%.

Op dit deel van de Gorseweide werden in tegenstelling met vorig jaar heel weinig andere vogels gespot. Bijzonder was de vondst van een dode tuinfluiter onder de draden van een hoogspanningsleiding.

Groep 7 o.l.v. Dick Pol

Op het zuidelijke deel van de Gorseweide werden 5 (5) nesten gevonden. Dus hier hetzelfde aantal als vorig jaar. Het waren er 2 van de kievit, 1 van de wulp en 2 van de scholekster. De kievitslegsels zijn uitgekomen. Eén scholeksterlegsel is gepredeerd, het andere verloren gegaan door verlating. Wat de wulp betreft, hiervoor zijn, zoals al in een eerdere brief gemeld, Dick en Jac van den Hurk bij de gebruiker van het grasland geweest om te praten over beschermende maatregelen in het kader van de subsidieregeling 'Rustzone voor kritische weidevogelsoorten'. De boer wilde hier helaas geen gebruik van maken, maar beloofde wel ruim om het wulpennest heen te zullen maaien, maar in de beleving van de wulp was dat niet het geval en gaf ze haar broedactiviteiten helaas op.

Veel aardappelen en weinig nesten op de Gorseweide boven Elshout

Foto's Marjan Keijzer

Het uitkomstpercentage van de legsels was hier 40. Net als op het noordelijke deel van de Gorseweide, zijn ook hier weinig andere vogels gezien.

De groep heeft het seizoen eind juni gezellig afgesloten met een gezamenlijke lunch.

Eindbeeld van het seizoen 2022

We beleefden een weidevogelseizoen waarin het vooral voor de kieviten veel te droog was, wat, daarmee samenhangend, een groot tekort aan voedsel opleverde voor de volwassen vogels, maar vooral voor de pullen.

Door onze inzet en met de medewerking van onze agrariërs kwamen we tot het volgende totaalresultaat. Samen vonden we 95 (149) nesten verdeeld over 7 vogelsoorten. In onderstaand staatje het totale beeld.

Totaaloverzicht legsels 2022

Soorten	Totaal	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Werk	Verlaten
Kievit	85	54	31	64	6	22	3
Kleine plevier	1	1		100			
Scholekster	3	1	2	33	1		1
Wulp	1	0	1	0		1	
Roodborst tapuit	1	1		100			
Knobbelzwaan	1	1		100			
Meerkoet	3	2	1	67			1
Totaal	95	60	35	63	7	23	5
% van bekend resultaat		63,2	36,8		7,4	24,2	5,2

We vonden dit jaar 85 kievitsnesten, het laagste aantal sinds we in 2002 begonnen. Er zijn weinig pullen gezien en nog minder vliegvlugge jongen. Gevreesd wordt dat de aanwas dan ook erg laag is.

Vorig jaar vonden we 1 wulpennest. Dit jaar ook slechts één. Helaas is dit nog verloren gegaan ook. Het aantal scholeksternesten beweegt zich al jaren rond de 10. Nu waren het er maar 3. Er waren ook weer meldingen van scholeksters die op platte daken van gebouwen gebroed hebben. Dit jaar hadden we, net als vorig jaar, 1 legsel van de kleine plevier. Verder dus nog een knobbelzwaan, roodborsttapuit en drie meerkoeten.

Vorig jaar hadden we een uitkomstpercentage van 66,4, nu van 63,2. Het percentage dat noodzakelijk geacht wordt om de populatie op peil te houden, is 70. Helaas zitten we daar dit jaar ook weer onder. Het wordt veroorzaakt door predatieverlies (7,4%), door werkzaamheden (24,2) en voor een klein deel door verlating (5,2%).

De teruggang van de akker- en weidevogel-populatie in het algemeen en die van de kievit in het bijzonder, gaat helaas door. De volgende aspecten blijven daarbij een belangrijke rol spelen: stikstofuitstoot, gebrek aan biodiversiteit, slecht bodemleven, predatie,

droogte, te weinig voedselaanbod voor de pullen, en als gevolg daarvan, onvoldoende jonge aanwas en een veroudering van onze kievitenpopulatie.

Hieronder nog een overzichtje met de resultaten van de afzonderlijke loopgroepjes.

niet uit <-----> niet uit						
2022	Legsels	uit	Niet uit	predatie	werk	verlaten
1.Antoon Muskens	10	7	3		2	1
2.Ad Hooijmaijers	54	29	25	4	20	1
5.Harry Keijzer	23	19	4	2		2
6.Henk Bergmans	3	3				
7.Dick Pol	5	2	3	1	1	1
Totaal	95	60	35	7	23	5
Percentages	100	63,2	36,8	7,4	24,2	5,2

En verder.....

Overleg met Gemeente Heusden

Op 14 juni hadden Sonja en Harry, samen met vertegenwoordigers van twee andere weidevogelgroepen, die ook werkzaam zijn binnen de Gemeente Heusden, een gesprek met Annemieke Gerris. Zij is beleidsmedewerker groen, natuur en landschap van de Gemeente. De bedoeling was om met elkaar en elkaars werk kennis te maken. Dat is goed gelukt. Het gesprek is door de betrokkenen als goed en heel nuttig ervaren.

Vakantie en evaluatieavond

We hopen dat jullie, ondanks de tegenvallende resultaten, het vrijwilligerswerk weer met plezier hebben gedaan en dat je met je groep een gezellige afsluiting van het seizoen hebt gehad. We hebben inmiddels de datum voor onze evaluatieavond vastgelegd in "De Haven", te weten op 12 september a.s. Een nader bericht hierover volgt nog. We hopen jullie daar dan allemaal gezond en wel te ontmoeten. Daarnaast wensen we iedereen hele goede zomermaanden en voor zover aan de orde een heel goede vakantie!

9 juli 2022, Henk Bergmans en Harry Keijzer